CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Cyfarfod:	Cyngor Sir
Dyddiad:	20 Mai 2025
Teitl yr adroddiad:	Cydbwysedd Gwleidyddol Pwyllgorau
Adroddiad gan:	Pennaeth Democratiaeth
Pwrpas yr Adroddiad:	Adolygu Cydbwysedd Gwleidyddol ar Bwyllgorau yn unol a cyfansoddiad y Cyngor

Cefndir

1. Mae angen i'r Cyngor adolygu trefniadau cydbwysedd gwleidyddol ar ei bwyllgorau bob blwyddyn yn unol a'r cyfansoddiad.

2. Mae Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 yn nodi'r prif egwyddorion mewn perthynas â chydbwysedd gwleidyddol, sef:

   "a) that not all the seats on the body are allocated to the same political group;

   b) that the majority of the seats on the body is allocated to a particular political group if the number of persons belonging to that group is a majority of the Authority's membership;

   c) subject to (a) and (b) above, the number of seats on the ordinary committees of a relevant Authority which are allocated to each political group bears the same proportion to the total of all the seats on the ordinary committees of that Authority as is borne by the number of members of that group to the membership of the Authority; and

   d) *subject to paragraphs (a) to (c) above, that the number of the seats on the body which are allocated to each political group bears the same proportion to the number of all the seats on that body as is borne by the number of members of that group to the membership of the Authority."*[1]

[1] Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 Adran 15 (5) (a) – (d)

3. Dyma'r sefyllfa o ran aelodaeth grwpiau gwleidyddol ar y Cyngor:

Plaid Cymru -	20
Annibynwyr Môn -	8
Y Grŵp Annibynnol -	4
Llafur Cymru -	3
Cyfanswm -	**35**

Dyraniad Seddi Pwyllgor

4. Oni bai fod y cyfrifo yn rhoi rhif cyfan o ran nifer cyffredinol y seddau neu nifer y seddau ar bob pwyllgor, yna mae'n rhaid sicrhau'r cydymffurfiaeth gorau posib yn unol â'r egwyddorion a nodir ym mharagraff 2 uchod.

5. Dim ond un newid sydd i'r pwyllgorau a'r dyraniad seddi ers i'r Cyngor ystyried ddiwethaf. Yn sgil cytuno ar drefniadau pwyllgor craffu y Cydbwyllgor Corfforedig Gogledd Cymru, mae Cyngor Sir Ynys Mon yn cael 2 sedd ar y pwyllgor. Mae'r pwyllgor yn destun trefniadau balans gwleidyddol ac wedi ei ychwanegu i'r rhestr yn Atodiad A.

6. Rhaid i unrhyw grwp gwleidyddol ar y Cyngor ddyrannu'r seddau y mae'n eu derbyn o dan y trefniadau cydbwysedd gwleidyddol i'w aelodau ei hun yn unig. Ni all ddyrannu sedd i aelod etholedig nad yw'n aelod o'r un grŵp gwleidyddol.

7. Yn unol â'r protocol rheolaeth wleidyddol, ymgynghorwyd ag Arweinyddion y Grwpiau ynglŷn â newid i ddyraniad seddi fel yr amlinellir yn yr adroddiad hwn.

8. Argymhellion
    a. Bod y Cyngor yn cadarnhau'r trefniadau cydbwysedd gwleidyddol ar gyfer dyrannu seddi pwyllgor a amlinellir yn Atodiad A.
    b. Bod Arweinyddion y Grwpiau yn hysbysu'r Pennaeth Democratiaeth cyn gynted ag y bo modd ynglŷn ag unrhyw newid o ran aelodaeth grwpiau ar Bwyllgorau.

Mai / May 25

Balans ar y Cyngor Sir / Balance on County Council	
Plaid Cymru / Party of Wales	20
Llafur Cymru / Welsh Labour	3
Y Grwp Annibynnol	4
Annibynwyr Mon / Anglesey Independents	8
	35

PWYLLGORAU CRAFFU A THROSOLWG / SCRUTINY AND OVERVIEW COMMITTEES

Pwyllgorau / Committees	Partneriaeth / Partnership	Corfforaethol / Corporate	Cyd-Bwyllgor Corfforedig / CJC	Cyfanswm Craffu / Total Scrutiny
Aelodaeth / Membership	12	12	2	26
	7	7	1	15
	1	1		2
	1	1		2
	3	3	1	7
	12	12	2	26

ALLWEDD	KEY
Chwith uchaf, italic = hawl ffracsiynol damcaniaethol	
Top left, italic, theoretical fractional entitlement	
	Dde isaf, arferol = awgrym rhif llawn
	Bottom right, normal = whole number suggestion

Pwyllgorau / Committees	LLED-FARNWROL / QUASI-JUDICIAL								PWYLLGORAU ERAILL Y CYNGOR / OTHER COMMITTEES OF THE COUNCIL				Cyfanswm Eraill / Total Others	CYFANSWM LLAWN / GRAND TOTAL
	Cynllunio a Gorchmynion / Planning and Orders	Llywodraethu ac Archwilio / Governance & Audit	Gwasanaethau Democrataidd / Democratic Services	Penodiadau / Appointments	Ymchwilio / Investigation	Disgyblu / Disciplinary	Apeliadau / Appeals	Trwyddedu / Licensing	CYS / SAC	Pwyllgor Polisi Cynllunio / Planning Policy Committee	Penodi Safonau / Standards Appointing	Is-Bwyllgor Indemniadau / Indemnities sub-Committee		
Aelodaeth / Membership	13	8	9	12	3	3	12	13	6	11	3	5	98	124
Plaid Cymru / Party of Wales	8	4	5	7	2	2	7	8	3	6	2	3	57	72
Llafur / Labour	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	8	10
Grwp Annibynnol / Independent Group	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1	9	11
Annibynwyr Mon / Anglesey Independents	3	2	2	3	1	1	3	3	1	3	1	1	24	31
Cyfanswm	13	8	9	12	3	3	12	13	6	11	3	5	98	124